

RAASEPORI, Bromarv Kansjärv

RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2017

Tervaleppäluhtaa kuviolla 5b.

Tervaleppälehtoa kuviolla 5.

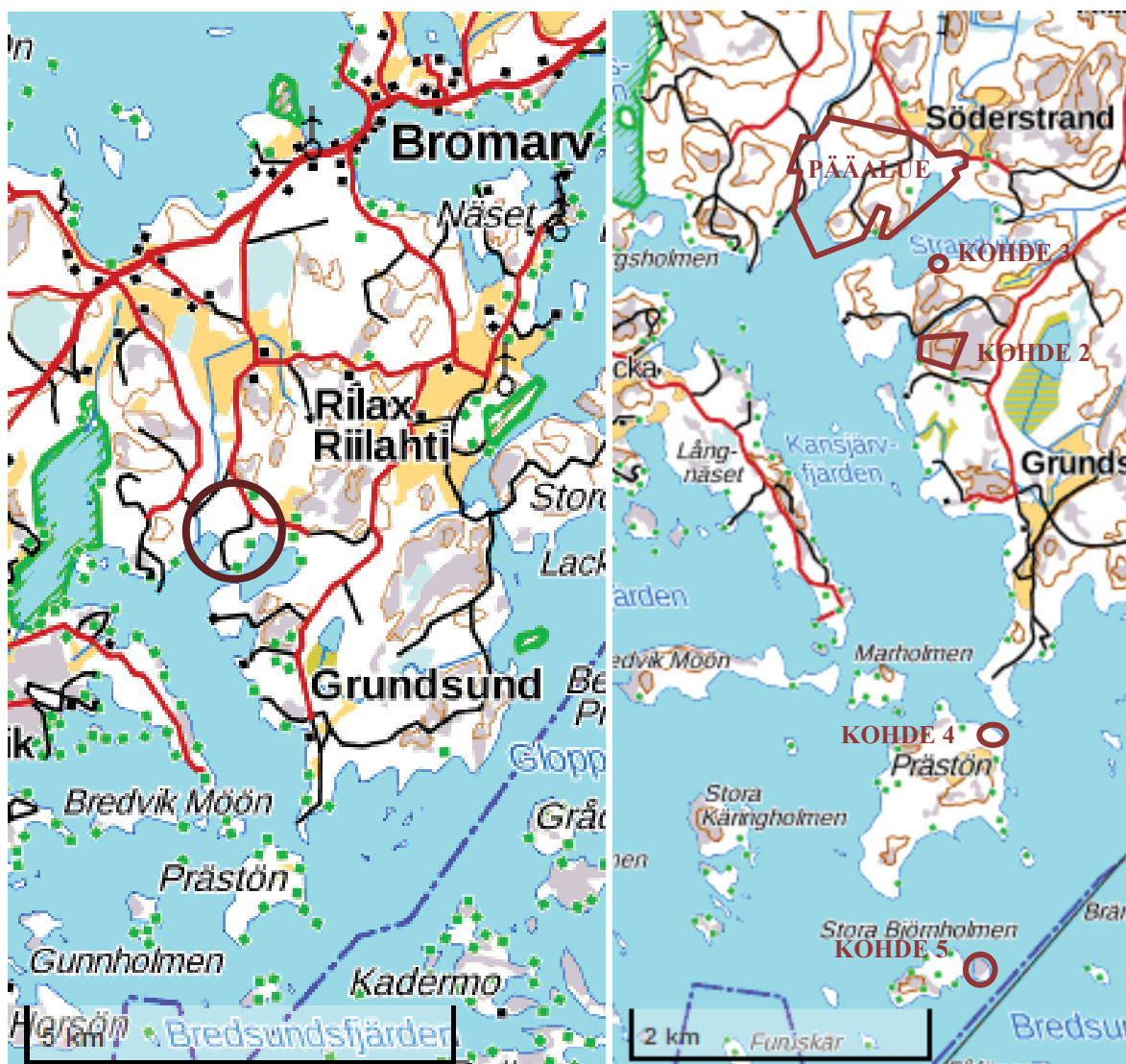
Karua kalliometsää osa-alueella 2.

Polku ja kuusikko kuviolla 9.

1. JOHDANTO

Selvitysalue sijaitsee Raaseporin Bromarvissa. Alueeseen kuuluu osia kiinteistöistä 710-591-1-57 ja 710-538-1-25, pääasiassa Strand- ja Bäckvikenin rannoilla. Pääalueen kokonaispinta-ala on noin 60 hehtaaria. Lisäksi selvitysalueeseen kuuluu Lähiympäristössä kolme pientä ranta-aluetta ja Lilla Björnholmenin pikkusaari (Kohteet 2 – 5). Suurin osa selvitysalueesta on talousmetsää tai kasvillisuudeltaan vaihtelevaa rantakosteikkoa. Pääalueella on lisäksi yksi pihapiiri ja tilusteitä. Muut osa-alueet ovat rakentamattomia. Selvitysalueelle on tarkoitus sijoittaa 7 uutta rakennuspaikkaa.

Selvitysalueen (pääalue) sijainti

Osa-alueet

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaavan esiselvityksenä oikeusvaikutteista kaavaa varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyypit (4. Luku, § 29)
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt (3. Luku, § 10)
- Vesilain kohteet (2. Luku, § 11)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IVa) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät
- Natura-2000 ohjelman kohteet

Yllä lueteltujen ns. lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on tarvittaessa rajattu erikseen.

Selvitysalueella tehtiin maastoinventointi 11. – 13.6.2017. Alue kuvioitiin kasvillisuuden ja puuston perusteella, ja kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistöä, lähinnä pesimälinnusto. Pääalueen **kuviokartta** on raportin lopussa (s. 20), osa-alueen 2 s. 15 ja osalueiden 4 ja 5 s. 17, sekä **rantakasvillisuuden kuvaukset** s. 18. Merkkien selitykset löytyvät s. 19. Nopeasti vaihtelevien säiden takia inventointi eteni jaksottain siten, että pääalueen kartoitus tehtiin päiväsaikaan 11. ja 12.6, muut osa-alueet 13.6.

Koska ensimmäistä linnustolaskentaa pidettiin puutteellisena (vain yksi varsinainen laskentakerta), tehtiin selvitysalueella toinen laskenta 2019 pääalueella ja osa-alueella 2. Laskentapäivät olivat 22.5 ja 10.6, sekä kellonajat vastaavasti n. 04.30-09.00 ja 04.00-09.00. Sää oli kummallakin laskentakerralla hyvä. Linnuston laskentareitti ja merenlahtien havaintopisteet on merkitty luontokohdekarttaan (s. 5). Samalla tehtiin joitain metsän käsittelyjä koskevia merkintöjä vuoteen 2017 verrattuna. Laskennan metodi pääalueella ja osa-alueella 2 noudattaa Luonnontieteellisen keskusmuseon kartoituslaskentaohjeita. Muut osa-alueet ovat hyvin pieniä, joten niillä kirjattiin harvalukuinen pesimälajisto vain maastotyön yhteydessä (2017, ks. *taulukko 2* raportin lopussa).

Vuonna 2017 linnustoa laskettiin aamulla (04.00-09.00) 13.6. Tuolloin tietoja täydennettiin varsinaisen maastokartoituksen havainnoilla. Tämä yhteen laskentakertaan perustunut data on vertailun vuoksi *taulukkona 2* raportin lopussa.

Aikaisempaa selvitysalueetta koskevaa julkaistua luontotietoa ei ole olemassa, lukuun ottamatta joitain vanhoja linnustotietoja. Uhanalaisten lajien mahdollinen esiintyminen tarkistettiin ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta/eliölajit. Selvityksen teki biologi Mikko Siitonen.

3. TULOSTEN YHTEENVETO

Pääalueelta rajattiin kaksi suurehkoa merkittävien luontokohteiden muodostamaa kokonaisuutta. Varsinaisia luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä tai vesilain kohteita ei löydetty, lukuunottamatta mahdollisesti joitain kuvion 5b osia (tervaleppäkorpi). Metsälakikohteiksi tunnistettavia kallioiden lakimetsiä esiintyy osalla alueella 2. Lilla Björnholmenin saari ei kokonsa takia sovellu rakennuskohteeksi. Hakkuita ei ole ulotettu tervalepikoihin.

Kuva 1. Tervaleppäluhtaa kuviolla 5b (Strandviken). Kuva 2. Bäckvikenin itärannan rehevää rantaneevaa (Kuvio 18 b).

Pääalueen paikallisesti arvokkaat luontokohteet sijaitsevat Bäckvikenin ja Strandvikenin lahdissa (Kuviot 5 ja 18). Kumpaankin kuuluu laajahko tiheä ruovikkoalue, vaihtelevia rantaniittyjä ja –soita sekä etenkin kuviolla 5 hyvin luonnontilaisia tervalepikoita. Yhdessä ne muodostavat ekologisesti merkittäviä kokonaisuuksia, joiden linnusto, luontotyyppikirjo ja osin kasvistokin on huomattavan monimuotoista.

Kohteisiin sisältyvät melkein kaikki selvitysalueen huomionarvoisimmat lajit. Punaisen kirjan (*Hyvärinen 2019*) uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lintulajeja tavattiin pesivinä 15 lajia, hajahavaintoina lisäksi 2 muuta lajia (ks. Tarkemmin *taulukko 1, s. 7*). Strand- ja Bäckvikenin merkitystä korostaa viereinen paljon laajempi Bölsvikenin suojeltu lintulahti, joka on merkittävä kohde etenkin vesilintujen muutonaikaisena levähdysalueena. Kohteilla kasvaa myös vaateliasta kasvilajistoa. Etenkin Strandvikenin tervalepikot ja luhdet sekä toisaalta Bäckvikenin rantasuot sisältävät hyvin säilyneitä uhanalaisia luontotyyppisiä. Niiden tuntumaan ei ole tulossa rakennuspaikkoja.

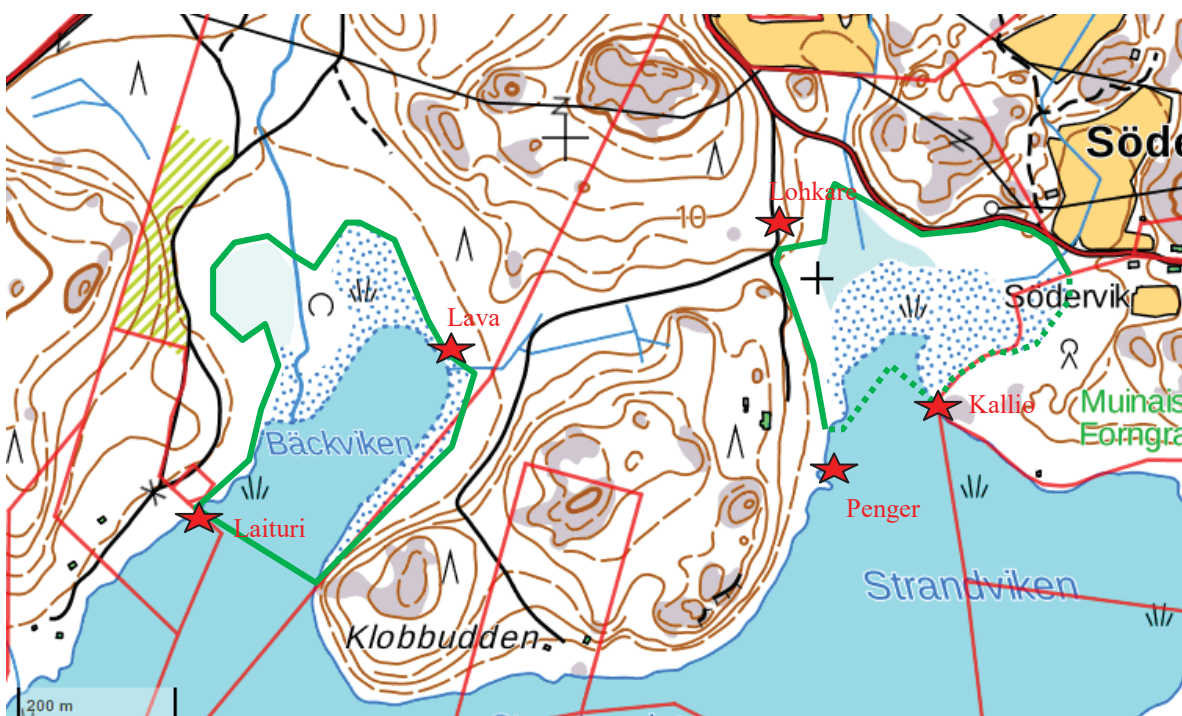
Oheiseen karttaan (s. 5) on ohjeellisesti rajattu alueet, joille tai joiden lähelle rakennuspaikkoja ei luontoselvityksen perusteella tulisi sijoittaa.

Kuva 3. Bäckviken etelästä kuvattuna.

Kuva 4. Strandviken. Kuva otettu talon rannasta

Paikallisesti arvokkaat luontoalueet. Vertaa kuviotietoihin ja kuviokarttaan raportin lopussa. Karttaan on merkitty lintulaskennan reitistö ja merenlahtien havainnointipisteet selityksineen. Ks. myös taulukko 1 (Linnusto) sivulla 7.

Luontoselvityksen perusteella asemakaavaluonnoksen mukainen maankäyttö ei vaaranna alueen luontoarvoja.

4. YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Länsi-Uudenmaan sisä- ja osin välisaaristossa (osa-alue 5) Raaseporin Bromarvissa. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa se sijoittuu hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen (1). Maisema-aluejaossa (Suomen maisemamaakunnat) kohde sijoittuu

eteläisen rantamaan Suomenlahden rannikkoseutuun. Pääalue käsittää noin 90 % koko selvitysalueesta. Muut osa-alueet ovat erillisiä pieniä laikkuja

Pääalue on kasvillisuudeltaan suurimmaksi osaksi joko kasvullista kangasmetsää tai vaihtelevan tyyppistä rantakosteikkoa. Bäckvikenin ja Strandvikenin lahdissa tapaa hyvin kehittyneitä tervalepikoita, rantaniittyjä ja –soita sekä tiheitä ruovikoita. Varsinkin Bäckvikenin ja Strandvikenin rantasoihin (Kuviot 5 ja 18) kuuluu kasvillisuudeltaan kiinnostavia, osin harvinaisia luhtia ja reheviä nevoja. Pienvesiä alueella edustavat kolme suurehkoa ojaksi kaivettua puroa. Ainoa kulttuuriympäristö on Klobbuddenin laajahko pihapiiri.

Rantakasvillisuudessa vallitsevat niittyranat. Kalliorantoja esiintyy alueilla 4 ja 5. Kivisiä niittyranantoja on lähinnä Klobbuddenissa ja em. alueilla. Rantakasvillisuus on yleisesti ottaen melko tavanomaista, erityisen merkittäviä lajeja tai luontotyyppisiä tavataan kuitenkin pääalueen lahdelmissa. Rantakasvillisuuden kuvaukset on esitetty s. 17.

Topografialtaan pääalue on suhteellisen loivapiirteisistä tai jopa tasaista maastoa. Korkeimmat ja pienipiirteisesti vaihtelevimmat alueet sijaitsevat Klobbuddenissa, missä korkeimmat laet nousevat noin 20 metriä merenpinnasta. Matalahkoja jyrkänteitä löytyy vain Klobbuddenin kaakkoisrannasta (Kuvio 15). Maaperässä vallitsevat hienoainesmoreenit ja vähemmässä määrin kalliomaat. Tervaleppämetsiköiden ja niittyrantojen maaperä on joko savea tai mutamaata. Hietikoita ei ole. Osa-alue 2 koostuu Trollklyftanin jyrkästä rantarinteestä ja noin 30 metrin korkuisesta lakialueesta. Osa-alue 4 käsittää Prästön koillisrannan matalahkon kallioharjanteen ja osa-alue 5 Lilla Björnholmenin kalliosaaren. Kallioperä on koko selvitysalueella ns. juovagraniittia vailla havaittavaa kalkkivaikutusta.

Pääalueella metsä on yleisesti ottaen nuorta. Nuoret ja varttuneet taimikot sekä tuoret hakkuuaukiot vallitsevat. Vanhahkoa kangasmetsää esiintyy lähinnä Klobbuddenissa (Kuvio 9a ja 15), muualla vain jättöpuulaikkuina ja rantasuojevyyhykkeissä. Tervalepikoita ja joitain kalliometsälaikkuja ei hakkuissa ole käsitelty ollenkaan ja niistä löytyy hyvinkin luonnontilaisen kaltaista metsää. Osa-alueen 2 metsä on kauttaaltaan kalliometsää tai varttunutta talousmetsää, osa-alue 3 on avohakattu, osa-alue 4 on pääosin hakattu siemenpuuasentoon ja osa-alue 5 on puustoltaan likimain luonnontilainen pikkusaari.

Puulajisuhteissa ei esiinny erikoisia piirteitä. Mänty vallitsee laajalti pääalueen varttuneissa taimikoissa, kuusi taas nuorissa taimikoissa ja vanhan metsän kuvioilla. Koivua ja paikoin huomattavan kookasta haapaa kasvaa sekapuuna. Raitaa ja kookasta pihlajaa tapaa yksittäin siellä täällä, tervalepikoissa on lisäksi tuomen muodostamia aluspuustoja. Kookkaita jalopuita ei selvitysalueella esiinny muualla kuin pihapiirissä (Kuvio 14), mutta metsissä kasvaa yleisesti 1- 4 metrisiä tammen ja vaahteran taimia. Rannassa kasvavat tervaleppävaltaiset metsiköt (Kuviot 5 ja 18) ovat selvärajaisina laikkuja lahdelmien perukoissa. Niiden edustoille ovat kehittyneet vyyhykkeisen rantakasvillisuuden alueet, joissa tervalepikko vaihettuu niittyranan kautta ruovikoksi. Etenkin kuviolla 5 tervalepikko on huomattavan korkeaa ja osin järeää.

Vuonna 2019 pääalueen ja osa-alueen 2 pesimälinnusto laskettiin kahdesti (*Taulukko 1, s. 7*). Pääalueen linnustoa voi luonnehtia parimääriltään runsaaksi ja lajistoltaan monimuotoiseksi. Muiden osa-alueiden pinta-ala on niin pieni, että sattuman vaikutus pesimälinnuston määrään on huomattava. Linnustoltaan selvästi arvokkaimpia alueita olivat jo mainitut Bäck- ja Strandvikenin lahdet ruovikoineen ja rantametsineen. Kummankin pesimälinnusto on tämän tapaisille pienehköille kohteille edustava. Lahtien merkitystä muutonaikaisena ruokailu- ja levähdysalueena ei inventointiajankohdan takia voitu suoraan arvioida, mutta viereinen Bölsviken ja läheinen Bredviken ovat Länsi-Uudenmaan tärkeimpiä kohteita mm. laulu- ja pikkujoutsenelle sekä yleisemmin sorsalinnuille. Bölsviken on myös osa Bölsviken-Stormossenin Natura-aluetta (FI100001, SCI).

Taulukko 1. Selvitysalueen linnusto. Parimäärä tarkoittaa varmistettuja pesintöjä alueella tai sen tuntumassa (Ks. tarkennukset ja lisätiedot –sarake). Vesilinnustosta ja kahlaajista on ilmoitettu pääalueella havaitut poikueet ja pesinnät, muualla vain hajahavainnot, koska siellä pesinnät ovat joitain lokkilintupareja lukuun ottamatta todennäköisesti olleet rajauksen ulkopuolella. Vrt. Kuviokarttaan raportin lopussa.

Laji ja uhanalaisuus (2015)	Parimäärä	Muu havainto	Kuviot	Tarkennuksia ja lisätietoja
Silkkiuikku (NT)	4	X		Strandviken, Bäckviken
Mustakurkku-uikku (D)	1			Bäckviken
Laulujoutsen (D)	1	X		Strandviken, hajahavainnot muuallakin
Kyhmyjoutsen	2	X		Strandviken, Bäckviken
Sinisorsa	4	X		Strandviken, Bäckviken, Strandsundet
Lapasorsa	1			Bäckviken
Punasotka (CR)	1-2			Strandviken, Bäckviken
Tukkasotka (EN)	2	X		Strandviken, Strandsundet
Telkkä	3	X		Bäckviken, Strandsundet
Isokoskelo (NT)		X		Strandviken ja Strandsundet.
Ruskosuohaukka (D)		X		Bäckviken, pesinee alueen ulkopuolella
Merikotka (D)		X		Useita ylilentoja pääalueella ja lähistöllä
Teeri (D)	?	X	8 ym.	Jätöksiä paljon, pesinee alueella
Pyy (VU)	1		6	Poikue
Luhtahuitti	1			Strandviken
Tylli (NT)	1			Osa-alue 2
Metsäviklo	1		11/8	
Lehtokurppa	1		5	
Taivaanvuohi	1		18	
Kalalokki	3-4	X	5,18	Bäckviken, Strandviken
Harmaalokki (VU)		X		Strandsundetin alueella ym.
Kalatiira (D)	5-6	X	5,10,15,18	Bäckviken, Strandviken, Klobbudden ym.
Lapintiira (D)	2	X	18	Bäckviken, Klobbudden
Sepelkyyhky	1-2		5,17	17 pesinee alueen ulkopuolella
Uuttukyyhky	1		5	
Lehtopöllö	1		5	
Pikkutikka	1		5b	Syönnöksiä (5,18)
Käpytikka	1	X	9a	
Haarapääsky (VU)	2-3	X	14	
Metsäkivinen	4		4,8,9b,11	
Västaräkki (NT)	5		2,5,15,18,20	
Peukaloinen	1		9a	

Rautiainen	1-2		9b,12	12 ehkä rajan ulkopuolella
Punarinta	>5		1,5,9a,9b,8,11	Muullakin rajan tuntumassa
Satakieli	2		5,18	
Leppälintu	1		19	
Pensastasku (VU)	2		2,13	
Mustarastas	4		1,5,9a,18	
Laulurastas	2		9a,9b	
Punakylkirastas	3-4		3,8,9a/9b,20	
Räkättirastas		X	5	Pesii rajan ulkopuolella
Pensassirkkalintu	1		18	
Ruokokerttunen (NT)	3		5,18	Bäckviken, Strandviken
Rytikerttunen	3		5,18	Bäckviken, Strandviken
Viitakerttunen	1		11	
Lehtokerttu	2		11/18,9b	
Mustapääkerttu	2		5,7	
Pajulintu	4		2,8,9b,11	
Tiltalti	1		10	
Hippiäinen	1		15	
Kirjosieppo	3		5,14,18	
Harmaasieppo	4		8,10,19	
Viiksitimali	1		5	Strandviken
Hömötiainen (EN)	2		8,9a	
Kuusitiainen	1		9a	
Talitiainen	>5		2,5,6,9a,10,11	Vajaat 10 paria, osa ehkä rajan takana
Sinitiaainen	>5		1,5,10,15,18	N. 10 paria, osa rajan takana
Puukiipijä	1-3		8,9a,9b	Ainakin yksi pesintä 9b
Närhi (NT)	1		9b	
Varis		X		Strandviken, Bäckviken, pesivät jossain lähistöllä
Peippo	>10		1,2,3,5,8,9b,10,11,15,20	Arviolta 15 paria, joista osa rajan takana
Viherpeippo (EN)	2		8,9a	
Vihervarpunen	1		12	
Punatulkku	2-3		8,9a,9b	
Isokäpylintu	3		8,9a,9b	
Punavarpunen (NT)	1		17	
Keltasirkku	7		2,4	
Pajusirkku (VU)	2		5b,18	

CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä; muut elinvoimaisia (LC). RT = alueellisesti uhanalainen. D = direktiivilaji.

Kuva 5. Kuvion 1 sekametsää, joukossa nuorta tammaa.

Kuva 6. Kuvio 2 (aukko). Taustalla kuvioihin 3 (Kesk.) ja 8 (Vas.) kuuluvaa taimikkoa ja nuorta metsää.

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

1. Pieni lehtomaisen kankaan laikku, jossa kasvaa kuusi-, koivu- ja mäntyvaltaista varttunutta sekametsää (*Kuva 5*). Joukossa esiintyy myös haapaa. Alikasvoksena ja välipuustossa kasvaa kuusta ja pihlajaa sekä useita tammia ja vaahteroita. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät mustikka ja valkovuokko. Muuta runsaana kasvava lajistoa ovat metsäalvejuuri, nuokkuhelmikkä, lehtonurmikka, kangasmaitikka, kielo, metsäorvokki, ahomansikka, lillukka, sormisara, oravanmarja ja kevätpiippo.

2. Talvella 2016-17 tehty laajahko aukko, joka on istutettu kuuselle (*Kuva 6*). Kasvillisuudeltaan kuvio on pääosin tuoretta tai lehtomaista kangasta. Jättöpuusto koostuu etupäässä männyistä, lisäksi on säilytetty yksittäisiä haapoja ja koivuja sekä nuorten tammien ryhmä. Heinittyneen ja vesakoituneen kasvillisuuden lajisto on saman tapainen kuin kuviolla 1.

3. Varttunut mänty- ja kuusivaltainen taimikko, kasvillisuudeltaan kuivahkoa tai tuoretta kangasta.

4. Nuori lehtomaisen kankaan ja tuoreen lehdon taimikko (*Kuva 7, s. 10*). Parin metrin korkuisessa valtapuustossa vallitsee kuusi. Paikoin kasvaa myös rauduskoivua, haapaa ja tervaleppää (lehtipuutaimikko on pääosin raivattu 2018). Jättöpuustona on yksi kookas haapa ja mäntyjä.

Kuva 7. Etualalla kuvion 4 taimikkoa, takana kuvion 5 järeää tervalepikkoa.

Kuva 8. Kuvion 5 lehtomaista reunusta. Taaempana tervaleppäluhtaa (5b) ja Strandvikenin ruovikkoa.

5. Strandvikenin pohjoisrannalla sijaitseva kuvio on selvitysalueen merkittävin luontokohde. Vyöhykkeinen kasvillisuus koostuu tuoreesta ja kosteasta lehdestä, jotka merelle päin mentäessä vaihtuvat tervaleppäluhdiksi, pensaikkoluhdiksi ja edelleen ruovikoksi. Luhtavyöhykkeet (5b) ovat melko kapeita mutta hyvin kehittyneitä monine suotyyppeineen. Erillinen laikku sijaitsee Bäckvikenin länsirannalla.

Lehtojen valtapuuston muodostaa huomattavan korkea ja laajalti myös järeä tervalepikko (Kuvat 7 ja 8 sekä kansikuva). Seassa kasvaa joitain suuria kuusia ja koivuja, välipuustossa myös pihlajia, raitoja ja vaahteroita. Tuomi muodostaa alikasvoksia ja nousee paikoin aluspuustoksi. Suuria pötkelöitä ja maapuita sekä kolopuita esiintyy runsaasti. Vallitsevat kasvillisuustyypit ovat hiirenporrasvaltainen saniaislehto ja reunamien käenkaali-oravanmarja tyyppi. Mesiangervotyyppiä esiintyy vähän. Nimilajien ohella lehdoissa kasvavat runsaina valkovuokko, metsäalvejuuri, korpi-imarre, metsäimarre, vadelma, sudenmarja, sormisara, tuppisara, lehtonurmikka, niittykellukka, metsätähti, metsäkorte ja paikoin viitakastikka, puna-ailakki, karhunputki, tesma ja valkolehdokki. Pensaskerrosta muodostavat tuomen ohella punaherukka, taikinamarja ja paikoin koiranheisi.

Tervaleppäluhtien puusto on ryhmittäistä ja pienikokoisempaa kuin lehdoissa. Luhtavyöhyke voidaan jakaa neljään tyyppiin, jotka esiintyvät laikuittaisesti mutta selvärajaisesti toistensa lomissa. Laaja-alaisin on pienehköjen mätäspintojen ja laajojen rimprien luonnehtima ”klassinen” tervaleppäluhta-luhtakorpi, jossa suhteellisen kookas puusto kasvaa ryhminä mätäissä (Kuva 1 s. 4 ja Kansikuva). Kasvillisuus on tyyppillistä: runsaina esiintyviä lajeja ovat pitkäpääsara, harmaasara, niittylauha, kurjenjalka, terttualpi, luhtavuohennokka, rönsyleinikki, ranta-alpi, vehka, rentukka, viitakastikka, rantamatara, suo-orvokki, hiirenporras ja rantayrtti. Lisäksi kasvaa mm. korpipaatsamaa, mustaherukkaa, punakoisoa, järvikortetta, mätässaraa, suo-ohdaketta, uudenmaanminttua ja ojaleinikkiä. Etenkin ruovikon reunamilla esiintyy kapealti hanhenpajun ja harvan ruovikon luonnehtima niukkapuustoinen luhtavyö, jossa mätäs rakenne puuttuu (Kuva 9, s. 11). Luhdan sisäosissa sijaitsee selvärajainen pullosaravaltainen saraluhta, jossa tervalepikko on pienikokoista ja sekapuuna kasvaa hieskoivua (Kuva 10, s. 11). Rimpipinnat ovat laajoja ja kasvillisuus niukkalajista. Paikoin kasvaa runsaasti korpikaislaa. Ruovikkoon päin luhta jatkuu paikoin pajuluhtakielekkeinä, jotka ilman selviä rajoja muuttuvat yhtenäisiksi ruovikoiksi.

Kuva 9. Hanhenpajun luonnehtimaa luhtakasvillisuutta kuviolla 5b ruovikon laidassa.

Kuva 10. Pullosaravaltaista luhtaa kuvion 5b keski-osassa.

6. Ojitettu lehtomainen kangas (lehtoturvekangas), joka alkujaan lienee ollut jonkinlainen lehtokorpi. Nyt kuviolla kasvaa kuusi- ja hieskoivuvaltaista nuorta kasvatusmetsää; kuvio on harvennettu talvella 2016-17 (*Kuva 11*). Valtalajina kasvaa laajoilla alueilla vain valkovuokkoa.

7. Pieni lehtomainen taimikkolaikku, jossa valtapuusto on kuusivaltainen ja sekapuuna kasvaa mäntyä ja koivua. Jättöpuusto käsittää useita suuria koivuja.

Kuva 11. Kuvion 6 äskettäin harvennettua taimikkoa.

Kuva 12. Kuvioon 9a kuuluvaa varttunutta kuusikkoa.

8. Laaja kuvio käsittää tuoreen ja kuivahkon kankaan alueen, jonka valtapuuston muodostaa istutusperäinen varttunut mäntytaimikko. Tasarakenteiseksi harvennetussa metsässä kasvaa sekapuuna hiukan kuusta, kuvion reunamilla myös koivua. Jättöpuustoa löytyy lähinnä kalliometsälaikeista (vrt. Kuviokartta). Kasvillisuus on saman tapainen kuin kuviolla 9b.

9. Kuusivaltainen tuoreen kankaan varttunut havumetsä, jossa sekapuuna kasvaa mäntyä sekä joitain haapoja ja koivuja (*Kuva 12*). Länsiosan (9a) alarinteillä kasvillisuus muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi ja tervalepikon tuntumassa paikoin hiirenporrasvaltaisiksi saniaislehtolaikeiksi (*Kuva 13, s. 12*). Niiden kasvillisuudessa vallitsevat hiirenporras,

käenkaali ja oravanmarja. Muuta lajistoa ovat mm. valkovuokko, metsäorvokki, metsäkorte, korpi-imarre ja jänönsalaatti. Isoa kuusimaapuuta esiintyy jonkin verran. Osakuvio 9b on harvennettu 2016-17. Se on puustoltaan hieman nuorempi ja kasvillisuudeltaan karumpi kuin 9a (Kuva 14). Laajimmat kalliometsät (Kansikuva) on hahmoteltu alakuvioina kartalle.

Kuva 13. Kuvioon 9a kuuluva saniaislehtolaikku.

Kuva 14. Osakuvio 9b: nuorta havumetsää.

10. Kuivan ja tuoreen kankaan varttunut taimikko, jonka valtapuuston muodostavat mänty, kuusi ja koivu, sekapuuna haapa. Lakialueella on laikku kalliometsää.

Kuva 15. Aukkoista taimikkoa kuviolla 11.

Kuva 16. Kuvion 13 luhtainen ruoho-nevakorpi.

11. Pääalueen länsireunassa sijaitseva hakkuuaukko ja nuori taimikko on rajattu yhdeksi kuvioksi. Alue on kasvillisuudeltaan heinittynyttä lehtomaista kangasta. Aukkoisessa taimikossa kasvaa vajaan parin metrin korkuista istutettua kuusikkoa, seassa jonkin verran koivua ja mäntyä (Kuva 15). Kuvioon sisältyy pari jättöpuuryhmää, joissa kasvaa pääasiassa mäntyä, purovarressa myös koivua, tervaleppää ja pajukkoa.

12. Pieni nuorehkoa kuusta kasvava tuoreen kankaan rinnemetsikkö.

13. Tyypiltään lähinnä ruohokorpea tai luhtaista nevakorpea muistuttava suo, joka on syntynyt Bäckvikenin perukan umpeenkasvun tuloksena (Kuva 16). Niukan ja

pienikokoisen puuston muodostavat hieskoivu, tervaleppä ja kuusi. Valtalajina kasvaa laajalti pullosara, paikoin myös järviruoko ja suomyrtti. Vaateliias juurtosara esiintyy niin ikään runsaana. Muuta lajistoa edustavat kurjenjalka, jokapaikansara, harmaasara, terttualpi, suo-orvokki, suoputki, rantamatara, siniheinä, leveäosmankäämi ja järvikorte.

Kuva 17. Kuvion 14 pihapiiriä. Etualalla ketokasvillisuutta.

Kuva 18. Suuria haapoja kuvion 15 pohjoisosassa.

14. Niittymäinen ja osin puistomainen pihapiiri sekä pengerialturi. Harvahkon puuston muodostavat pääasiassa suuret lehmukset ja koivut. Lisäksi kasvaa mäntyä, pihlajaa ja isoja katajia. Kasvillisuus on laajalti kuivahkoa ja osin ketomaista niittyä (*Kuva 17*). Valtalajeina esiintyvät heinät: tuoksusimake, mäkikaura, punanata ja lampaannata. Muuta runsasta lajistoa ovat siankärsämö, nurmitädyke, ahomansikka, ahosuolaheinä, niittysuolaheinä, mäkitervakko, metsälauha, nurmipiippo, nurmirölli, aho-orvokki, syylälinnunherne, valkovuokko, kalvassara, harakankeltanot ja valkoapila. Metsäisillä laikuilla kasvavat mm. sianpuolukka, kanerva, puolukka ja kevätpiippo. Kuvion ranta-alueella on monilajista niittyrantaa, valtalajeina etenkin lännenmaarianheinä ja punanata.

15. Tuoreen kankaan vanhaa metsää jyrkässä rantarinteessä. Kuviolla kasvaa kuusivaltaista sekametsää, runsaimpana sekapuuna haapa, niukempina mänty ja koivu. Muutamit kuuset ja noin 10 haapaa ovat hyvin järeitä ($d1.3 > 50$ cm) ja joukossa esiintyy myös useita kolopuita (*Kuva 18*). Kasvillisuus on vahvasti mustikkavaltainen. Muuta lajistoa edustavat oravanmarja, puolukka, kangasmaitikka, metsälauha, metsäkastikka, sananjalka ja metsätähti. Hieman lehtomaisessa alarinteessä kasvavat myös lillukka, nuokkuhelmikkä ja metsäorvokki. Etelään mentäessä kuvio muuttuu karummaksi ja mäntyvaltaiseksi. Rinteen lakialueen pieni jyrkänteinen kalliometsälaikku on rajattu mukaan kuvioon.

16. Pieni ojitettu saniaslehtokorpi Klobbuddenin kaakkoisrannalla. Puustoltaan kuvio on varttunutta taimikkoa, valitsevina puulajeina koivu, kuusi ja tervaleppä. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät korpi-imarre, metsäkorte ja hiirenporras, lisäksi mm. valkovuokko, käenkaali, oravanmarja ja metsäalvejuuri.

Kuva 19. Järeä haapa kuviolla 17. Kuva 20. Bäckvikenin pohjois-itärannan luhtareunusta.

17. Pieni vanhan metsän kuvio pääalueen itäkulmassa liittyy kuvion 5 metsäkokonaisuuteen. Kuvio 17 käsittää järeää sekametsää kasvavan kumpareen, joka kasvillisuustyypiltään on tuoretta lehtoa. Puustoa luonnehtivat etenkin suuret haavat, järeimmät rinnakorkeuslöpimitaltaan noin puolimetrisiä (Kuva 19). Kuviolla kasva myös kookkaita kuusia, mäntyjä koivuja ja alareunassa tervaleppiä. Tuomi ja vaahtera muodostavat alikasvosta. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät käenkaali, valkovuokko ja kielo, muussa lajistossa mm. oravanmarja, sudenmarja, metsäorvokki, sormisara ja metsäimarre.

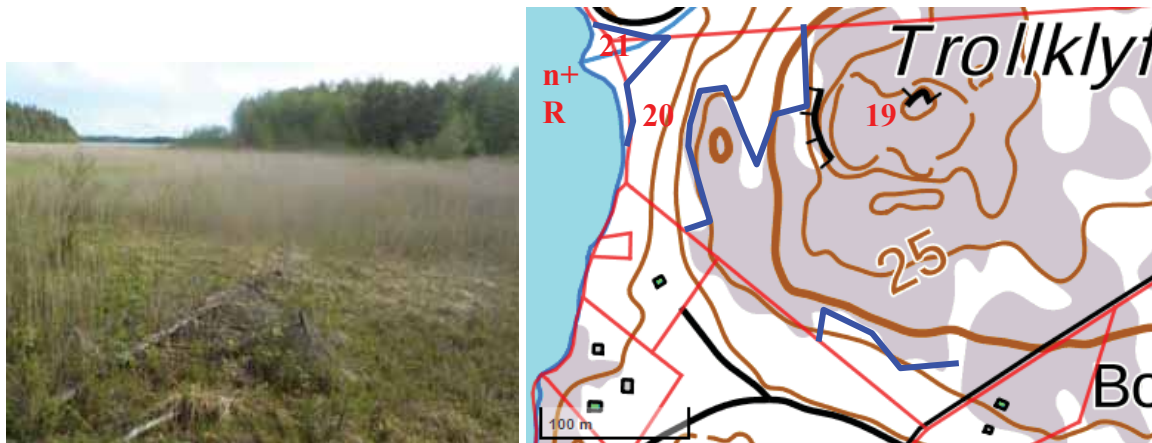
18. (Bäckviken). Bäckvikenin alueen rantakosteikot on rajattu yhdeksi kuvioksi (Kuva 3, s. 4). Lahden pohjoisosaa reunustaa kovan maan ja ruovikon väliin muodostunut kapeahko luhtavyöhyke, joka lahden itäosassa laajenee reheväksi, tyypiltään vaikeasti määritettäväksi avosuoksi. Lahden perukan länsireunalla luhtavyö laajenee hieman kuivahtaneeksi tervaleppäluhdaksi, joka kasvillisuudeltaan muistuttaa kuviota 5b ja 13.

Luhtareunus on yleisesti ottaen tyypiltään tervaleppä-hieskoivuluhtaa. Kasvillisuus on osin erilaista kuin kuvion 5 tervaleppäluhdissa. Bäckvikenin luhtaa luonnehtivat kuvion 5 valtalajien ohella valtalajeina esiintyvät siniheinä, suomyrtti, pitkäpääsara ja luhtavilla (Kuva 20). Hanhenpaju puitenkin puuttuu. Puusto on pienikokoisempaa kuin kuviolla 5 ja sekapuuna kasvaa runsaasti hieskoivua. Kuusi muodostaa alikasvoksia ja aluspuustoa etenkin kuvion länsiosassa.

Itäosan avosuo (18b) on kasvillisuudeltaan mielenkiintoinen ja suhteellisen harvinainen merenrantojen matalakasvuinen neva (Kuva 2, s. 4 ja 21, s.15). Se muistuttaa lajistoltaan ja kasvillisuuden rakenteeltaan Hankoniemen sisäosien reheviä umpeenkasvuluhtia. Suon reunaosissa valtalajeina kasvavat tyypillisesti siniheinä ja suomyrtti. Matalakasvuisessa keskiosassa esiintyvät runsaina *Flava*-ryhmän sarat (keltasarat). Runsaimpana kasvaa rantahernesara (*Carex viridula* var. *viridula*), ainakin paikoin myös lännenhernesara (*C. demissa*). Osakuvion kovanmaan laidassa kasvaa ilmeisesti myös keltasaraa (*C. flava*)*. Muuta runsasta lajistoa kuviolla edustavat lännenmaarianheinä, punanata, rätvänä, suo-

orvokki, terttualpi, rantamatara, harmaasara, pitkäpääsara, jokapaikansara, luhtavilla, suoputki, kurjenjalka, rantaluikka, merisuolake ja hentosuolake.

*Varhaisen kartoitusajankohdan ja kylmän kevään jäljiltä näiden sarojen kasvu oli aikaisessa vaiheessa. Lajien runsaussuhteita oli vaikea arvioida. Määritykset perustuvat muutamiin juurineen otettuihin ja pidemmälle kasvatettuihin tuppaisiin.

Kuva 21. Bäckvikenin rantasuota ja ruovikko. Kuva koillisrannan lavalta lounaaseen.

Kartta 2. Osa-alueen 2 kuviojako.

OSA-ALUE 2. (TROLLKLYFTAN)

19. Kalliometsä (CIT-CT/avokallioita) kattaa suurimman osan osa-alueesta. Harva ja erirakenteinen puusto on matalaa kalliomännikköä ja katajikkoja, painanteissa kasvaa myös kitukasvuista koivua, kuusta ja pihlajaa (Kuva 22, s. 16). Kalliohyllyillä ja jyrkänteiden juurella esiintyy tavanomaista kalliokasvillisuutta, lajistossa mm. ahusolaheinä, jäykkärölli, kalliokieli, mäkitervakko, isomaksaruoho ja keto-orvokki. Kalkkivaikutusta ei ole havaittavissa.

20. Kivikkoista tuoretta kangasta sekä kalliolaikkuja. Kuviolla kasvaa varttunutta kuusi- ja mäntyvaltaista metsää, sekapuuna koivua. Lahopuuta esiintyy jonkin verran (kuusi- ja koivumaapuuta sekä pötkelöitä). Kasvillisuus, vrt. Kuvio 9, s. 11.

21. Pieni rantalehto (saniaslehto-mesiangervotyypin) sijaitsee osa-alueen luoteiskulmassa. Laikulla on keskikoista tervaleppäpuustoa, sekapuuna koivua ja alikasvoksena kuusta. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät korpi-imarre, hiirenporras, käenkaali, oravanmarja ja valkovuokko. Muusta lajistosta mainittakoon suo-orvokki, ranta-alpi ja niittykellukka. Kuvion edustalle on kehittynyt niittyrantavyöhyke joka jatkuu ulommas harvahkona ruovikkona (Kuva 23, s. 16).

Kuva 22. Kalliometsää kuvion 19 lakiosissa.

Kuva 23. Osa-alueen 2 rantaa pohjoisrajalta kuvattuna.

OSA-ALUE 3. (STRANDVIKENIN ETELÄRANNAN PALA)

22. Osa-alue on hakattu äskettäin. Kasvillisuus on tuoretta ja lehtomaista kangasta. Rantaan on jätetty tervaleppää ja muuta maisemapuustoa.

OSA-ALUE 4. (PRÄSTÖ, *Kuviokartta s. 16*)

23. Äskettäin hakattu pääosin tuoreen kankaan kuvio. Siemen- ja jättöpuustona on säilytetty harva männikkö (*Kuva 24*).

24. Osa-alueeseen sisältyvä rantavyöhyke on jätetty leveästi käsittelemättä. Se on pääosin joko tuoretta kangasta tai kalliometsää. Valtapuuston muodostavat mänty ja tervaleppä, sekapuuna kasvaa koivua, kuusta ja pihlajaa (*Kuva 25*). Metsä on luonnontilaisen kaltaista.

Kuva 24. Kuvion 23 harvaa männikköä.

Kuva 25. Kuvioon 24 kuuluvaa vanhaa metsää.

OSA-ALUE 5. (LILLA BJÖRNHOLMEN)

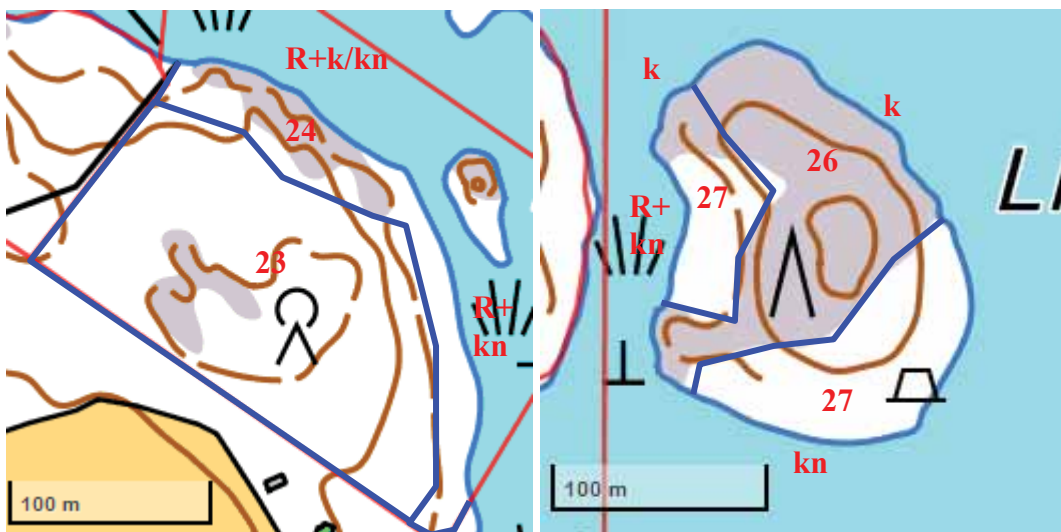
25. Kuivahkoa ja tuoretta kangasta oleva vanhan metsän kuvio. Sekametsässä vallitseva mänty, kuusi, koivu ja tervaleppä. Pihlaja ja kuusi muodostavat välipuustoa ja alikasvosta.

Lahopuuta esiintyy runsaasti ja metsikön yleisilme on muutenkin hyvin luonnontilainen (Kuva 26).

26. Saaren lakialue ja pohjoisranta ovat laajalti kalliometsää tai avokalliota (Kuva 27). Kuviolla kasvaa kangaslaikuilla harvakseltaan erirakenteista männikköä. Puusto on luonnontilaista ja vanhaa. Katajaa esiintyy runsaasti.

Kuva 26. Vanhaa luonnontilais- Kuva 27. Avokalliota ja kalliometsää saaren lakiosissa (Kuvio 26).
ta sekametsää kuviolla 25.

Osa-alueen 4 kuviojako.

Osa-alueen 5 kuviojako.

RANTAKASVILLISUUDEN (RANTATYYPPIEN) KUVAUKSET

(R) Selvitysalueen varsinaiset ruovikot sijoittuvat pääalueen lahdelmiin (Bäckviken ja Strandviken). Niiltä löytyvät myös suuremmat rantaniityt ja tervalepikot. Harvempaa ruovikkoa kasvaa osa-alueiden 2 ja 4 edustalla. Järviruo'on ohella ruovikoissa kasvaa

leveösmankkäämiä, merikaislaa ja sinikaislaa, niittyjen tuntumassa on myös ranta- ja meriluikkakasvustoja. Suurin osa selvitysalueen pesivästä vesilinnustosta keskittyy pääalueen lahdelmiin.

(n) Varsinaisia niittyarantoja esiintyy koko selvitysalueella, mutta niiden kasvillisuus on tavanomaista eikä erityisen huomionarvoista lajistoa tavattu. Valtalajiston muodostavat yleensä punanata, suolavihvilä, jokapaikansara ja ranta-alpi. Lähellä tervalepikoiden reunaa vallitsevat usein viitakastikka, mesiangervo, niittylauha ja rohtovirmajuuri. Yleistä peruslajistoa niityillä edustavat ruokohelpi, merisuolake, ketohanhikki, pietaryrtti, suo-orvokki, rönsyleinikki, rantamatara, suoputki, lännenmaarianheinä, syysmaitiainen, viitakastikka, meripoimuhierakka ja rätvänä. Ruovikon tuntumassa kasvavat runsaina rantaluikka, merirannikki, meriasteri, rantapiharatamo, meriratamo, suolavihvilä, meriluhtalemmikki, isomaltsa ja pikkusuolamaltsa. Paikoin tavattiin myös käärmeenkieli, ruokonata, rantalitukka, mustaherukka ja orjanruusu

(kn) Kivisiä niittyarantoja tapaa selvitysalueella lyhyinä jaksoina etenkin Klobbuddenissa ja osa-alueella 4, hiukan myös osa-alueella 5. Kasvillisuudeltaan tyyppi muistuttaa kallio- ja niittyarantoja, mutta kasvipeite on laikkuinen ja lajisto niukempaa. Tyypillisiä lajeja ovat meriasteri, ruokohelpi, rantakukka, suolavihvilä, meriluikka, merirannikki, merivalvatti, karhunputki ja paikoin ruokopuntarpää, merisuolake sekä merinätkelmä. Mainittavia rakkolevävalleja ei alueella tällä hetkellä ole.

(k) Ajoittain meriveden vaikutuspiirissä olevat kalliit ja kasvittomat louhikot on luettu varsinaisiin kalliorantoihin. Se on selvitysalueella niukasti esiintyvä rantatyyppi ja rajoittuu osa-alueille 4 ja 5. Kasvillisuus on asetunut kallion halkeamiin ja pieniin painanteisiin. Yleistä lajistoa edustavat ruoholaukka, keto-orvokki, merisaunio, punanata, keltamaksaruoho, luotosorsimo ja isomaksaruoho.

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hyvärinen, E., Júslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus 2019. Ympäristöministeriö ja SYKE.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (Toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8/2008.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (Toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8/2008.

Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

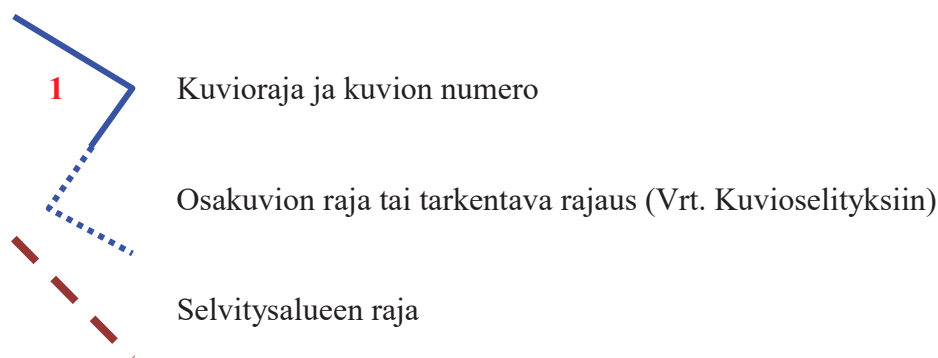
Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raporteja 17/2016.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rantala, L., Sirkiä, P. Ja Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – The red list of finnish bird species. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon HERTTA-tietokanta/eliölajit

KUVIOKARTTOJEN SELITYKSET

Rantatyyppit:

R = ruovikko, **n** = niittyranta, **kn** = kivinen niittyranta, **k** = kallioranta

Taulukko 2. Selvitysalueen linnusto. Parimäärä tarkoittaa varmistettuja pesintöjä alueella tai sen tuntumassa (Ks. tarkennukset ja lisätiedot –sarake). Vesilinnustosta ja kahlaajista on ilmoitettu pääalueella havaitut poikueet ja pesinnät, muualla vain hajahavainnot, koska siellä pesinnät ovat joitain loppilintupareja lukuun ottamatta todennäköisesti olleet rajauksen ulkopuolella. Vrt. Kuviokarttaan raportin lopussa.

Laji ja uhanalaisuus (2015)	Parimäärä	Muu havainto	Kuviot	Tarkennuksia ja lisätietoja
Silkkiuikku (NT)	3	X		Strandviken, Bäckviken
Mustakurkku-uikku	1			Bäckviken
Laulujoutsen	2	X		
Kyhmyjoutsen		X		Osa-alueet 4 ja 5
Sinisorsa	2-3	X		Strandviken, Bäckviken, Strandsundet
Lapasorsa (EN)	1			Bäckviken
Punasotka (EN)	2			Strandviken, Bäckviken
Tukkasotka (EN)	2	X		Strandviken, Strandsundet
Pilkkasiipi		X		Osa-alue 4 ja 5
Telkkä	1-2	X		Bäckviken
Isokoskelo (VU)		X		Strandviken ja Strandsundet, osa-alue 2 ja 3
Merikotka (xx)		X		Useita ylilentoja pääalueella ja lähistöllä
Teeri		X	8	Jätöksiä
Tylli (NT)	1			Osa-alue 2 tai lähellä sitä
Metsäviklo	1		11/8	
Rantasipi	1		9a	
Lehtokurppa	1		4	
Taivaanvuohi			18	
Kalalokki	3-4	X	5,18,	Bäckviken, Strandviken
Harmaalokki		X		
Kalatiira	4-5	X	5,10,15,18	Bäckviken, Strandviken, Klobbudden ym.
Lapintiira	2	X	18	Bäckviken, Klobbudden
Sepelkyyhky	1		5	
Uuttukyyhky	1		5	
Pikkutikka	(1)	X		Syönnöksiä (5,18)
Käpytikka	1	X	9a	
Haarapääsky (NT)	2-3	X	14	
Metsäkirvinen	1		8	
Västaräkki	7		2,5,15,18,20	Osa-alue 4 ja 5
Rautiainen	1		9b	
Punarinta	2		5,9b	
Satakieli	2		5,18	
Leppälintu	1		19	
Pensastasku	1		2/4	
Mustarastas	4		1,5,9a,18	
Laulurastas	1		9a/9b	
Punakylkirastas	2-3		3,8,9a/9b,20	
Räkättirastas		X		
Pensassirkkalintu	1		18	Laulava koiras
Ruokokerttunen	2-3		5,18	Bäckviken, Strandviken
Rytikerttunen	1-2		5,18	Bäckviken, Strandviken
Hernekerttu	1		2	
Lehtokerttu	2		11/18,9b	
Mustapääkerttu	1		5	
Pajulintu	1		8	
Hippiäinen	1		15	
Kirjosieppo	2		5,18	
Harmaasieppo	1		19	
Viiksitimali	1		5	Strandviken
Hömötiainen (VU)	1		8	
Talitiainen	3-4		2,5,6,9a	
Sintiainen	2		5,18	

Närhi	1	X	9b	
Varis		X		
Peippo	8		1,2/3,5,8,9b,1 5,20	
Viherpeippo (VU)	3		2,8,9a	
Punatulkku	1-2		8,9a,9b	
Punavarpunen (VU)	1		5 tai 17	
Keltasirkku	4		2/4	
Pajusirkku (VU)	1		18	

EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä; muut elinvoimaisia (LC).